

Méltóságos Mihály

Az eset, amit el akarok mesélni, nem manapság történt. Valamikor régen, tán az ántivilágban, amire sóvár szívek olykor úgy emlékeznek vissza, — ah, a boldog világ. Egyszerűbb szívek azonban csak úgy emlegetik, hogy: »a két háború között vót«.

Nem is erre mifelénk volt, ami volt. Egy olyan furcsa alföldi településen, amit városi ember falunak hív, a falusi községnek, a helybeliek pedig városnak emlegetik. No, bizony, legyen város! Hiszen nemcsak, hogy a főutcán van szép aszfaltos járda, hanem még a körösparti sétány is élére rakott téglákkal védelmezi a szerelmesek cipellőit az alföldi ragadó sártól. Akit pedig még ez sem győzött meg arról, hogy városban jár, mikor a község kövezetét koptatja, az nézze meg a városházát. Emeletes-biz az, de nemcsak az, hanem vele szemben Mészáros kocsigyártó háza is emeletes meg a polgári iskola is emeletes. Faluban pedig tudvalevőleg nincsenek emeletes házak.

Némi közigazgatási ügyek zavarták ugyan a helybeliek öntudatát. A bíró bíró volt, nem polgármester, dehát az csekélység. Ha a felsőbbség vak, és nem látja, hogy a város város, hát hívja csak bírónak a város első emberét. Nem az a fontos! Az a fontos, hogy a városban mi a címé. Itt bizony méltóságos polgármester úrnak titulálta minden boldog meg boldogtalan halandó.

Ilyen boldogtalan halandó volt Bagi Mihály uram, akinek hiába volt kétszáz jó fekete holdja a bökényi határban, hatvan a város alatt, szép tanyával, némi kis tizholdnyi bolgárkertészettel, tizenöt hold jó szőlője a csépai homokon, mégse tudott a méltóságos címig elvergődni. Pedig mi mindent meg nem tett már érte. Föllépett képviselőjelöltnek kormányprogrammal, föllépett ellenzéki programmal, sőt föllépett saját szakállára is, ahogy ő szokta emlegetni — programon kívül. Akadtak városbeli atyjafiai, akik hősiiesen rászavaztak, de mindig kevesen voltak a bátrak. Mert a közvélemény!...

— Tudja, uramöcsém, a közvélemény! Az az oka mindennek. Mert én hiába mondom, hogy á, ha a közvélemény azt mondja, hogy bé! — szokta magyarázni a »Tarka bika« nagyvendéglőben, ebéd után, a községháza, a patika meg a malomigazgató fiatal gyakornokainak. Merthogy Bagi uram szomorú agglegénységét óhajtotta megédesíteni a méltóságos cím csodálatos zamataival.

*

Egyszerű kapa-kaszakezelő, mindennapi ember fel se tudja mérni, hogy mennyi gyönyörűség lakozik ebben a szóban. Mert mikor az ember bemutatkozik, hogy: méltóságos Bagi Mihály! Az igen! Meg amikor a városházán adót fizet az ember, s szaporán mondogatja a hivatalnok: Igenis, méltóságos uram. szolgálatjára! Aztán itt van a pincér is, ez a Menyhért. Ez is gyorsabban szaladna az ebéd utáni féllitterrel, ha nem Bagi uramnak, hanem méltóságos Bagi Mihály úrnak hozná.

Hosszú, hosszú epekedés, szenvedés után végülis utolérte a szerencse. A harmincas évek vége felé községi választás volt. Bagi Mihály uram is föllépett, s ezúttal nem volt nézeteltérése a közvéleménnyel. Megválasztották, s ettől a naptól fogva öméltósága megváltozott.

A változás azzal kezdődött, hogy a főutcai szép fordított házra rézveretes, csillogó tábla került: »Méltóságos Bagi Mihály, városi tanácsos«. Ott folytatódott, hogy a méltóságos úr sohasem húzott a lábára többet csizmát. Cúgoscipőben, kamáslival járt, ezüstfejes sétapálcával, tekintélyt árasztó keménykalapban, öblös potrohára lágyan simult a fekete zakó. Székhelyét is áttette az »úri kaszinóba«, ahol az ebédutáni ferbli közben a patikussal, a bank- vagy malomigazgatóval tárgyalva komoly felelősségtudattal ejtette ki a szót mondván: »mi politikusok«...

Szóval mérhetetlenül megnőtt Bagi uram tekintélye. Menyhért, — ha a méltóságos városatya be-benézett néha a »Tarka bika« vendéglőbe, sétája közben egy pohár borra szomjazván — szopora hajlongások közt úgy ismételtette a szót, erősen megnyomva a méltóságos jelző első betűjét, mintha biz az járna is Bagi uramnak. Csak a kívülálló irigy rosszmájúak tételeztek föl Menyhért szemében ilyenkor holmi gonoszán bujkáló fényt, a szája körül valami érthetetlen, gúnyosan villogó mosolyt.

Igen, igen, azok az irigy kívülállók! Mert mindenkinek, akire egyszer rámosolyog a szerencse, irigyei is támadnak. S méltóságos Bagi Mihály uramat is dicsősége csúcspontján kezdte ki az irigyek siserehada.

*

A sugdosódás tulajdonképpen azon kezdődött, hogy milyen kár, hogy üres az a jó Bagi-ház, csöndes a nagy Bagi-porta, nincs kire maradjon a szép Bagi-vagyon. Asszony kéne a házhoz. Az okosabbak aztán tudni vélték, hogy asszony az van, ha nem is a Bagi-házban, s a pletyka lassankint kikezdte a feddhetetlen agglegény becsületét. Csak azt nem tudta senki, hogy ki is lehet az a fehércseléd, aki némelykor megédesíti méltóságos Bagi uramnak a nagy családi vagyon kezelése okozta gondokon túl immáron közéletünk bajaival is megkeserített életét.

Mert alapjában véve Bagi uram is esendő férfiú volt, mint mindenki más. Csakhogy fiatalabb korában a vagyongyarapítás szenvedélye üldözte, s most öreg fejjel szomjazott rá a meleg asszonyi szóra, simogatásra, édes ölelésre. Az otthoni magányt meg már úgy megszokta, hogy nem volt szíve valami fiatal asszonnal a csöndet megháborítani. No meg mint afféle sokat próbált öreglegény, félt fiatal asszonyt vinni a házhoz. Öreget meg? Az olyan, mint a borecet: Sava van, de édessége nincs!

Ballagott hát hazafelé a bökényi országúton, abban a szép, nyári holdfényes éjszakában is, mikor méltóságos tekintélye és feddhetetlen hírneve összeomlott. Ballagott, a teltképű, dévaj hold kísérte ballagását, a fák, az alázatos, telt gyümölcsöket hullató eperfák összesűgtak a háta mögött, s amerre ment, tiszteletteljesen hallgattak el az útmenti nádasban ungató békák. Puhán sziszentett minden lépésnél a cúgoscipő, halkán koppantott az apró kavicsokon az ezüstfejű tanácsosi sétapálca. Bagi uram szájában érezte az édes csók ízét, bajszáról apró felhőcskében rebbent az asszony hajának illata.

— Bolondos ez a Piros, hogy megijedt szegény!... Még engem is elkapott az ijedelem. Még azt hitte, hazajött az ura! Jött a fenét! Én meg itt ballagok az országúton, Pirost meg azóta megint emésztí a fekete bánat.

Elképzelte az asszonyt, ahogy ijedten tuszkolta kifelé, aztán ahogy egyedül ottmaradt, csak sir, csak sir az ő egyetlen Miskája után!

Már azon volt, hogy visszafordul, mikor megzörrent a háta megett a nádas. Lábak sűrű dobbanása dübörgött, recsegett a nád, s a recsegésbe-dobogásba élesen keveredett egy láncdarab csörgése. Megijedt! Mégis igaza volt a Pirosnak? A cúgos cipőket gyorsabb szusszanásokra ösztönözte, és az ezüst-fejű sétapálca is sűrűbben kopogott az apró kavicsokon.

A törtetők azonban nem maradtak le mögötte, egyre közelebb jöttek, s nemsokára már vele egyvonalban zörgött a nád, csörömpölt a nehéz láncdarab. Tüdők zihálása hallatszott, mérges fölhorkanásokat csapott felé a szél, az előbb még szelid eperfák árnyékukat, mint tiltó sorompót, fektették keresztbe az úton, s csúfondárossá vált az előbb még szelid susogásuk. Egyszerre rettenetes hang csapta hátba.

— Mi-i-i-i-há-ály! Mi-i-i-i-há-ály!

Nem bírta tovább, futni kezdett.

Előtte, mellette, mögötte zörgött a nád, és zúgott a félelmes kiáltás.

— Mi-i-i-i-há-ály! Mi-i-i-i-há-ály!

Fölbukott. Az ezüst sétapálca nagy ívben repült messzire, tétován gurult a keménykalap egyet-kettőt, majd fölbillent, befödte az országúti verebek édes falatait. Nemsokára megnyílt a nád, kibukkant belőle egy óriási fej, ropant bozontos füleit lóbálta. Utána az ormótlan szürke test, szügyén és oldalán a nehéz községi vizeslajt hámja okozta forradás. Nyakából ölmosan csüngött egy rőfnyi láncdarab.

Mihályt a hetipiacra igyekvő hajnali kofák szállították be a városba. Nem látták többet se községházán, se kaszinóban. Megtört a méltóságos címig felvergődött politikai pályafutás. Csak a házon megzöldült réztábla hirdette, hogy valamikor milyen érdemes férfiak kezében tudhatta sorsát a véros népe.

HORATIUS

Thaliarchushoz

*Fehéren áll, nézd, hótakaróban a
Soracte. Görnyedt vállal a fák alig
bírnák a terhet, s a folyók is
téli szelek hidegén beálltak.*

*Ó Thaliarchus, üzd el a mord időt!
Tégy fát a tűzre, újra meg újra, és
szabin kancsód sűrűbb irammal
hozza öreg borodat elénk.*

*A többit bizd csak isteneidre. Ha
megbékítik majd tengeren a szelek
harcát, többé nem hajladoz már
karcsún a ciprus, a vén kőrisfa.*